

Nuorten kuulemisprosessi

Case nuorten kuuleminen osana VANUPO:n valmistelutyötä 2022-2023

Taustaa

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Osallisuuden osaamiskeskus toteuttivat valtakunnallisen nuorten kuulemisen, jolla selvitettiin nuorten ajatuksia yhteiskunnallisista haasteista ja asioista, jotka tuovat nuorille hyvinvointia. Kuuleminen kohdistettiin 13–25-vuotiaisiin.

Kyselyyn vastasi 7081 vastaajaa ja työpajoihin osallistui 350 nuorta.

Kuulemisen tuloksia käytetään valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman valmistelutyön tukena vuonna 2023.

Tähän dokumenttiin on kuvattuna VANUPO:n nuorten kuulemisprosessin vaiheet ja mitä kehitettävää nuorten kuulemisessa on.

Kuulemisprosessi

Nuorten kuuleminen

Osallisuuden osaamiskeskus toteutti valtakunnallisen nuorten kuulemisen, jolla kartoitettiin nuorten mielipiteitä yhteiskunnallisista haasteista ja asioista, jotka tuovat hyvinvointia. Kuuleminen toteutettiin kahdessa aallossa: kysely ja syventävät työpajat.

Aalto 1: Valtakunnallinen kysely

- Valitse kolme (3) mielestäsi tärkeää ratkaistavaa haastetta Suomessa.
- Valitse neljä (4) asiaa, jotka tuovat sinulle hyvinvointia.
- Jos saisit ratkaista yhden ongelman Suomessa, minkä ongelman ratkaisisit?

Aalto 2: Syventävät työpajat

- Miten voimme ratkaista ilmastokriisin yhdessä?
- Millainen on yhteisöllinen nuorten maailma tulevaisuudessa?
- Mistä muodostuu nuoren hyvä terveys?
- Miltä näyttää nuorten tasa-arvoinen ja yhdenvertainen Suomi?
- Miltä näyttää nuorten työllisyys ja työelämä tulevaisuudessa?
- Miten nuorten taloudellista tilannetta parannetaan?

Raportti ja viestintä kuulemisesta

- Kuulemisen tulokset raportoitiin valmistelutyöryhmälle
- Kuulemisesta ja sen tuloksista viestittiin nuorille heidän parissa toimivien aikuisten kautta.

Valtakunnallinen kysely

Kysely ja levittäminen

- Kysely toteutettiin Webropol-alustalla aikavälillä elokuu-lokakuu 2022
- Kyselyä levitettiin nuorille valtakunnallisesti kuntien kirjaamoiden, Nuorten Akatemian yläkoulun ja toisen asteen opettajaverkoston, harrastus- ja vapaa-ajan järjestöjen sekä nuorisojärjestöjen kautta
- Kysely käännettiin suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja venäjäksi.
- Kyselyssä käytettiin selkeää kieltä ja hankalat käsitteet määriteltiin nuorille ymmärrettävään muotoon. Kyselyyn linkitettiin sivu, josta kuulemisen tuloksia voi seurata.
- Kyselyn alussa ohjeistettiin myös ohjaajat ja opettajat tukemaan nuoria kyselyyn vastaamisessa.

Kyselyn saatesanat

Suomen hallitus tekee suunnitelman, jossa määritellään tärkeät nuoria koskevat tavoitteet ja toimenpiteet tulevina vuosina. Suunnitelmaa kutsutaan valtioneuvoston nuorisopoliittiseksi ohjelmaksi (VANUPO). Nuoret halutaan ottaa mukaan suunnitelman valmisteluun ja arviointiin.

*Kysymme opetus- ja kulttuuriministeriön pyynnöstä sinulta, mitä sinä pidät tärkeänä. **Mitä Suomen seuraavan hallituksen tulisi nuorten hyväksi tehdä?** Kysely koostuu taustakysymyksistä ja kolmesta (3) sisältökysymyksestä. Kyselyyn vastaaminen kestää 5–10 minuuttia. Luethan kysymykset huolellisesti!*

Vastauksiasi käytetään suunnitelman tekemiseen ministeriössä, joten vastaamisellasi on todella merkitystä! Vastausaikaa on 14.10.2022 saakka. Kyselyn vastausten perusteella järjestetään syksyn 2022 aikana nuorten työpajoja, joissa nuorille tärkeitä aiheita käsitellään tarkemmin.

Lisätietoa kuulemisesta löydät täältä:

<https://nuoretjaosallisuus.fi/nuorten-kuuleminen-valtioneuvoston-nuorisopoliittisen-ohjelman-valmistelutyossa/>

***Ohjaajalle:** Tue nuorten vastaamista, mikäli kysymykset tuntuvat haastavilta.*

Lisätietoa: (tähän kyselystä vastaavan yhteystiedot)

Kysymykset

Vastaajan taustatiedot:

- Ikä 2 vuoden tarkkuudella
- Sukupuoli
- Asuinpaikka maakunnan tarkkuudella
- Elämäntilanne: yläkoulu, ammatillinen koulutus, lukio, ammattikorkeakoulu tai yliopisto, työpajatoiminnassa, työtön, töissä, muu mikä?

Kysymys 1:

Valitse kolme (3) mielestäsi yhteiskunnan kannalta tärkeää ratkaistavaa haastetta

Kysymys 2:

Valitse neljä (4) asiaa, jotka tuovat sinulle hyvinvointia.

Kysymys 3:

Jos saisit ratkaista yhden ongelman Suomessa, minkä ongelman ratkaisisit? (avoin)

Kysymys 1

Valitse kolme (3) mielestäsi yhteiskunnan kannalta tärkeää ratkaistavaa haastetta:

- Ilmastonmuutos ja luonnon säilyttäminen
- Nuorten syrjäytyminen
- Terveys- ja sosiaalipalveluihin pääseminen
- Nuorten vaikuttaminen yhteiskuntaan ja päätöksentekoon
- Opiskelumahdollisuudet ja opiskelijoiden hyvinvointi
- Nuorten työllisyys ja työelämä
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
- Turvallisuus
- Nuorten vapaa-aika ja harrastukset
- Luotettavan tiedon saaminen
- Maailmanpoliittinen tilanne
- Maahanmuuttoon liittyvät kysymykset
- Muu mikä? (avoin)

A close-up photograph of a person's hands writing on a light blue sticky note with a blue marker. The note has handwritten text in Finnish: "RAHAN KÄYTTÖ: (OMA) -lajittelu, laulutus -lajittelu (konfisi)". The person is wearing a black long-sleeved shirt. The background shows a white table with several other sticky notes in yellow and orange.

Vastaus-
vaihtoehdot
selkokielistettiin ja
avattiin keskeiset käsitteet

Kysymys 2

Valitse neljä (4) asiaa, jotka tuovat sinulle hyvinvointia:

- Ystävät
- Perhe tai läheiset
- Turvallisuus koulussa, työssä ja vapaa-ajalla
- Turvallisuus netissä ja sosiaalisessa mediassa
- Harrastukset tai vapaa-ajanviettomahdollisuudet
- Minua ei kiusata
- Koen, että minua ja mielipiteitäni kuunnellaan
- Koen itseni ja elämäni arvokkaaksi
- Pääsen lääkäriin tai terveyskeskukseen, kun tarvitsen sitä
- Koen koulunkäynnin, opiskelun tai työpajalla olon mielekkääksi
- Koen työssäkäynnin mielekkääksi
- Koen kotiseutuni tärkeäksi
- Luonto ja luonnon läheisyys
- Riittävä uni ja lepo
- Hyvä terveys
- Positiivinen suhtautuminen omaan tulevaisuuteeni
- Mahdollisuus olla oma itseni
- Ei ole huolta rahasta
- Kuulun itselleni tärkeään ryhmään
- Minulle sopiva, monipuolinen ruoka
- Suomessa on rauha
- Muu mikä?

Kysymys 3

Jos saisit ratkaista yhden ongelman Suomessa, minkä ongelman ratkaisisit?

- Avoin vastaus

Tulosten tulkinta ja analyysi

Kyselyn tulokset analysoitiin kuvailevalla tasolla. Tulosten pohjalta toteutettiin työpajoja 6 teemasta aikavälillä marraskuu 2022 – tammikuu 2023.

- **Teemat ja ryhmät:**
 - **Miten voimme ratkaista ilmastokriisin yhdessä?** (6 kpl, yläkoulussa ja lukiossa opiskelevia ryhmiä)
 - **Millainen on yhteisöllinen nuorten maailma tulevaisuudessa?** (2 kpl tutkintokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa olevia ryhmiä ja anonyymi digiraatikeskustelu)
 - **Mistä muodostuu nuoren hyvä terveys?** (7 kpl, yläkoulussa ammattioppilaitoksissa, amk:ssa ja nuorten työpajoissa olevia ryhmiä)
 - **Miltä näyttää nuorten tasa-arvoinen ja yhdenvertainen Suomi?** (3 kpl, lukiossa, ammattioppilaitoksessa ja nuorten työpajoissa olevia ryhmiä)
 - **Miltä näyttää nuorten työllisyys ja työelämä tulevaisuudessa?** (3 kpl, ammatillisessa koulutuksessa olevia ryhmiä)
 - **Miten nuorten taloudellista tilannetta parannetaan?** (3 kpl, ammatillisessa koulutuksessa olevia ryhmiä)

Kuulemistyöpajat

Työpajojen sopiminen

Työpajoja toteutettiin oppilaitosyhteistyössä yläkoulujen ja toisen asteen, TUVA-opettajien sekä työpajaohjaajien kanssa. Työpajojen ajankohdat sovittiin opettajien kanssa.

- Yläkoulujen ja toisen asteen opettajille ja ohjaajille lähetettiin yleinen kutsu Nuorten Akatemian valtakunnallisen opettajaverkoston kautta
- Korkea asteen opiskelijoita kontaktoitiin yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opiskelijajärjestöjen kautta
- Lisäksi kontaktoitiin henkilökohtaisesti ruotsinkielisten ja saamenkielisten nuorten opettajia ja ohjaajia Folkhälsanin ja Nuorten Akatemian verkostoja pitkin.
- Lisäksi kontaktoitiin erikseen suomi toisena kielenä opiskelevia ja erityisen tuen oppijoiden opettajia
- Opettajat voivat toteuttaa työpajoja itse omalle ryhmälleen.

HUOM! Kerro jo tässä vaiheessa selvästi ja innostavasti, mistä on kyse!

Työpajan vaiheet

Työpajat koostuivat:

1. Aiheen esittelystä, motivoinnista ja orientoitumisesta
2. Valittujen haasteiden käsittelystä Ongelmapuu -menetelmällä
3. Ideaalimaailman pohtimisesta Ongelmapuun ympärille
4. Ratkaisujen pohtimisesta ja viestien kirjoittamisesta päättäjille Minimielenosoitus-menetelmällä
5. Purusta ja loppukiitoksista, joissa kerrottiin mihin tuotoksia käytetään ja mistä etenemistä voi seurata

[VANUPO nuorten kuuleminen 2022-2023 työpajarunkomalli](#)

Aiheen esittely, motivointi ja orientoituminen

Työpajan alussa kerrotaan selväkielisesti ja innostavasti, mistä on kysymys, miksi tarvitsemme osallistujien mielipiteitä ja mihin niitä käytetään

Motivoimisessa läpinäkyvyys on tärkeää. Kerro, mihin työpajassa voidaan vaikuttaa ja mihin ei.

Orientoituminen:

- VANUPO-työpajan alussa osallistujia pyydettiin kirjautumaan puhelimella Mentimeter-alustalle
- Alustalla osallistujilta kysyttiin, mitä ajatuksia työpajan aihe (esim. ilmastonmuutos, työelämä) herättää. Vastaukset muodostivat sanapilven taululle.
- Fasilitaattorit rohkaisevat ja kannustavat vastaamisessa.

Jos Mentimeteriä ei ollut mahdollista käyttää, voitiin käydä pari-keskustelu.

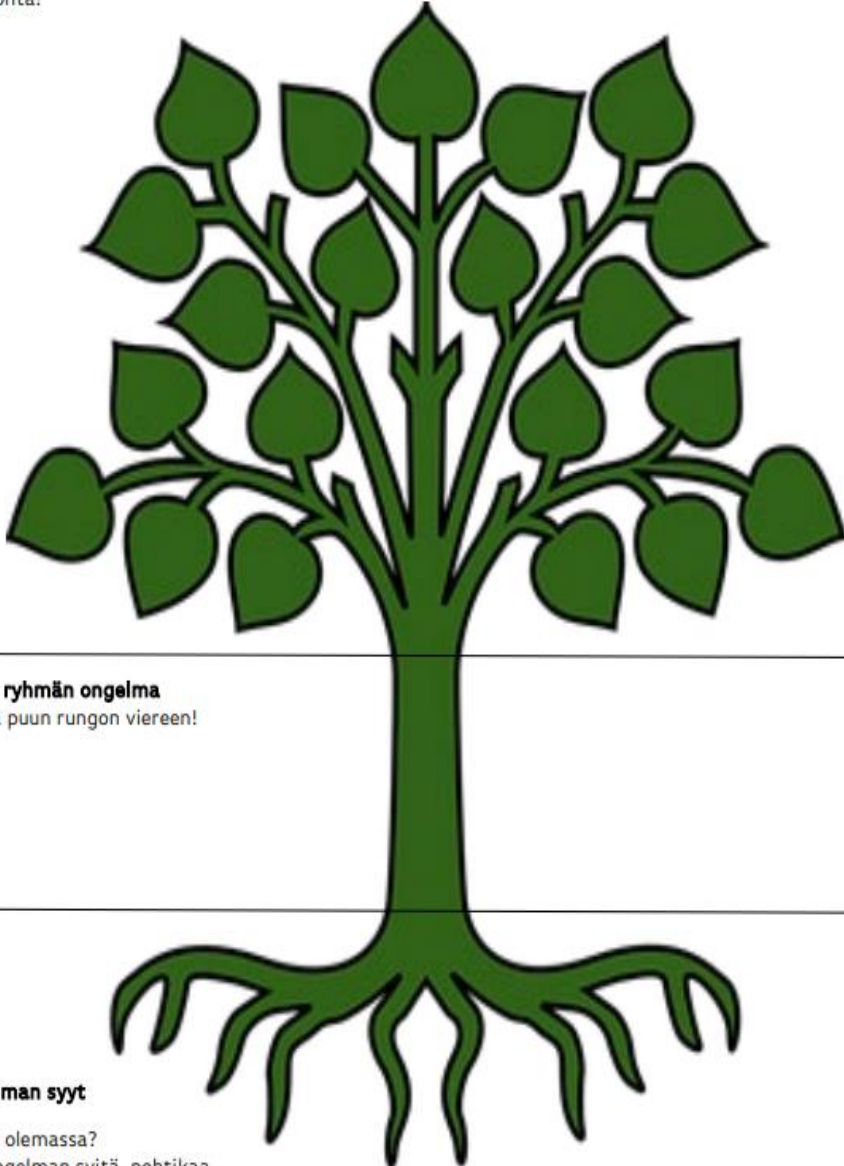
3. Lehdet = ongelman seuraukset

Mitä seurauksia ongelmalla on?
Kirjoita lehdille ongelman seuraukset, pohtikaa mahdollisimman monta!

Mitkä asiat toimivat hyvin?

Miltä näyttää maailma, jossa ongelma on puututtu? Kirjoita eri värillä juuret

Miltä näyttää maailma, jossa vaikutus on puututtu? Kirjoita tämäkin eri värillä

1. Puun runko = ryhmän ongelma

Kirjoita ongelma puun rungon viereen!

2. Juuret = ongelman syyt

Miksi ongelma on olemassa?
Kirjoita juurille ongelman syyt, pohtikaa mahdollisimman monta!

Tavoitteena oli antaa osallistujien analysoida haasteita, niiden syitä ja seurauksia!

Vaihe 1: Ongelmapuu

Keksikää ryhmän kesken ilmastonmuutokseen ja ympäristökriisiin liittyvä ongelma

Nuoria pyydettiin keksimään ryhmän kesken työpajan teemaan liittyvä haaste tai ongelma ja kirjoittamaan se puun rungon kohdalle

Pienryhmiä pyydettiin kirjaamaan puun juuriin syyt, joiden takia ongelma on olemassa ja puun oksiin tai lehtiin seuraukset, jotka ongelmasta aiheutuvat.

Aikaa oli 20-30 minuuttia, jonka jälkeen otettiin pieni purkukierros ryhmittäin

Ideaali-
maailma
orientoi
seuraavaan ratkaisujen
pohdintaan!

Vaihe 2: Ongelmapuun ympärille

Seuraavaksi pienryhmiä pyydettiin kirjaamaan puun ympärille, miltä näyttää maailma, jossa kyseinen ongelma on poistettu

- Mitkä asiat toimivat hyvin?
- Miltä näyttää maailma, jossa ongelman syihin on puututtu?
- Miltä näyttää maailma, jossa vaikutuksiin on puututtu?

Aikaa oli 10-15 minuuttia.

Tämä
voitiin tehdä
myös paperiselle canvalle!

Vaihe 3: Minimielenosoitus

3. vaiheessa pienryhmiä pyydettiin miettimään ja keksimään ratkaisuja kyseiselle ongelmalle?

Pohdinnan jälkeen pienryhmiä pyydettiin kirjoittamaan viestejä, jossa kerrottiin, mitä halutaan päättäjien tekevän ongelman ratkaisemiseksi

- Kirjoittakaa viesti post-it lapulle
- Valitkaa lego-ukko
- Kiinnittäkää viesti lego-ukon mielenosoituskyllttiin
- Asettakaa lego-ukko osaksi mielenosoitusta

Aikaa 20-30 minuuttia.

Fasilitaattorit ottavat kuvat valmiista mielenosoituksesta

Työpajan
lopussa kerrottiin vielä
selkeästi, että mielenosoitus
jul-kaistaan kuulemisen
kotisivulla!

Työpajan loppuksi

Jokainen ryhmä esittelee omat viestinsä päättäjille.

Osallistujille kerrotaan selkeästi, mitä työpajojen jälkeen tapahtuu, ja mistä he voivat etenemistä seurata.

VANUPO-kuulemisen tuloksia pystyi seuraamaan osoitteessa
<https://nuoretjaosallisuus.fi/nuorten-kuuleminen-valtioneuvoston-nuorisopoliittisen-ohjelman-valmistelutyossa/>

Loppukiitokset ja seuraavat askeleet VANUPO-työssä.

Muut toimenpiteet

- Kuulemistyöpajan jälkeen Minimielenosoitusten viestit päättäjille julkaistiin Osallisuuden osaamiskeskus –hankkeen nettisivuilla osoitteessa <https://nuoretjaosallisuus.fi/nuorten-kuuleminen-valtioneuvoston-nuorisopoliittisen-ohjelman-valmistelutyossa/>
- Työpajojen lisäksi kuulemisessa kokeiltiin oikeusministeriön [Digiraati](#)-palvelua. Digiraatikeskustelu toteutettiin mielenterveysteemasta aiheena kiusaaminen ja syrjintä arjessa. Digiraatikeskustelun loppulausuma on luettavissa osoitteessa <https://digiraati.fi/statement/preview/22>

Palaute työpajoista

Työpajoissa kerättiin palautetta osallistuneilta nuorilta sekä heidän opettajilta ja ohjaajiltaan. Kuulemistryöpajat otettiin hyvin vastaan ja työpajoissa käytetyt menetelmät tuntuivat osallistuneiden nuorten ja heidän ohjaajiensa mielestä toimivilta. Alla työpajoista saatujen palautteiden keskiarvot:

Nuorista (n=126)

- 82% osallistuisi vastaavaan tilaisuuteen uudelleen
- 84% mielestä pystyi vaikuttamaan itselle tärkeään asiaan
- 78% koki, että oppi uutta.

Aikuisista (n=6)

- 83% sai valmiuksia nuorten osallisuuden edistämiseen
- 100% sai uusia ideoita omaan työhön
- 100% innostui uudesta tavasta toimia.

Kuulemisprosessin jälkeen

Jälkiviestintä ja tulosten palauttaminen osallistujille

- Kyselyn ja työpajojen jälkeen nuorten kuulemisen tulokset analysoitiin ja julkaistiin opetus- ja kulttuuriministeriön sivuilla osoitteessa <https://okm.fi/nuorten-kuuleminen> maaliskuussa 2023
- Työpajojen nuorten mielipiteitä analysoitiin sisällönanalyysillä ja nuorten viestit päättäjille liitettiin sellaisenaan lopulliseen raporttiin.
- Kuulemisen tulosten visuaalinen yhteenveto julkaistiin nuoretjaosallisuus.fi-sivustolla, johon kyselyyn ja työpajoihin osallistuneet nuoret ohjattiin. Yhteenveto lähetettiin työpajoihin osallistuneille opettajille ja ohjaajille, ja heitä ohjeistettiin käsittelemään kuulemisen tulosten yhteenvetoa kuulemiseen osallistuneiden nuorten kanssa.
- Kuulemisen tulosten julkistustilaisuuteen haettiin nuoria, jotka olivat osallistuneet kuulemiseen, mutta he olivat aikataulusyistä estyneitä osallistumaan tilaisuuteen.
- Jälkiviestinnässä tärkeää oli jatkuva kuulemisen nettisivun viestiminen nuorille ja yhteistyö nuorten parissa toimivien opettajien ja ohjaajien kanssa.

Huomioitavaa

Kehitettävää

Kuulemisprosessin jälkeen toteutettiin palaute- ja kehittämistilaisuus nuorisotyön toimijoille. Tällä haluttiin kuulla palautetta ja kehittämisehdotuksia tulevaisuuden nuorten kuulemisiin. Kehittämistilaisuudessa nostettiin

Alueellinen kattavuus

- Kuulemisessa ei saavutettu pohjoista ja itäisintä Suomea riittävällä tavalla. Alueellisen kattavuuden varmistamiseksi yhteistyössä ei onnistuttu halutulla tavalla. Tätä on kehitettävä tulevaisuudessa.

Yhteistyön laajentaminen muihin toimijoihin kuin kouluihin.

- Järjestöyhteistyö nuoria olisi tavoitettu myös oppilaitosten ulkopuolelta
- Alueellisten nuorisotyön koordinaattorit on hyvä ottaa seuraavalla kierroksella mukaan.

Haavoittuvassa asemassa olevien ja vähemmistöihin kuuluvien nuorten mukaan saaminen

- Kuulemisessa otettiin haavoittuvassa asemassa olevat nuoret mukaan, mutta tätä on hyvä painottaa tulevaisuudessa vielä enemmän.
- Etsivä nuorisotyö on otettava paremmin mukaan. Tähän on varatta tarpeeksi aikaa, jotta etsivillä on riittävästi aikaa tavoittaa nuoria toiminnassaan kuulemista varten.